

on tour

Woensdag 27 mei.

De hele ochtend nog van alles te doen. Rekwisieten afmaken, de kar inpakken, de voorgenomen synopsis nog eens door, apparaten testen, zingen. Dan begin ik aan een proefrit. Om te zien hoe de kar zich houdt, het is een oudje. En fiets en berijder zijn de jongste ook niet meer. Een rondje Gorredijk is het plan.

In de centrumherrie van 'Feanetië' (het is echt bedacht!) valt het nog niet op, maar op het eerste stille asfalt lijkt het rechterwiel van de kar wat aan te lopen. Een deukje in het spatbord kan de oorzaak zijn. De band zal er niet van slijten, maar repeterende geluiden (een druppende kraan, de bas van een dancefestival 3 km verderop, de quotes van Wilders & co), daar ben ik als muzikant overgevoelig voor. Gehoorapparaat uit? Eerst maar door. Na 3 kwartier, 27 drempels en een dertigtal andere *boomers* die mij allemaal op een stekkerfiets voorbij vliegen, ben ik in Bontebok.

Een beschaduwde bankje bij een klein gemaal, dat zingt als een waterval. Ik zet fiets en kar voor een leeg huis, dat zal worden verbouwd. In een volle container vind ik een oude roestige heggeschaar, waarmee ik de spatbordrand wat verbuig. Opgelost. Ik maak notities bij de waterval en zie af van Gorredijk. Ik wilde er even zingen op de woensdagmiddagmarkt. En een rondje lopen door 'Rinsma'. Niet om iets te kopen, maar omdat ik 's avonds een liedje zing dat ik al lang niet meer heb gezongen. Om bij het terugvinden te ontdekken dat het heel actueel is.

Mijn kleren komen meestal uit de kringloop. Ik draag graag colberts, vooral om de vele zakken. Enkele daarvan, dure merken, hingen daar voor een paar euro's. Vaak nieuw, de zakken nog dichtgemaakt. Omdat ik het in de voorstelling ook heb over hoe wij na-oorlogse *boomers* in de tijd van één generatie afval- en vervuiling-producerende consumenten zijn geworden, leek mij dit 'broekelietsje' wel toepasselijk.

(tekst hiernaast, voor vertaling [klik hier](#))

[broekelietsje](#) (klik op de titel)

ik kocht mysels in broek
sa 'n nije stútsjekoarden broek
ik hong him langút op 'e kop
de boksen aafestknypt oan in stôk

dêr hong er: strak stiif, deftich & pront
hie noch gjin knibbels, noch gjin kont
mar aaklik skerpe tearen
dy broek, dy kocht ik foar 't berop
want soms dan helje-ik lietsjes op
foar aaklik hege hearen
dy borrelje dinearje, wurkje net
ha dêrby dan fan in lietsje ferlet
dan moat ik omstean leare
yn in broek mei skerpe tearen
broek, broek, pronkjebroek,
as ik dy oanlûk fielt dat
stiif, frjemd, ûnwennich en nij,
krekt as bisto net fan my

mar ha 'k sa 'n broek in skoftlang brûkt
as er wat nei segaren rûkt
dan moat ik waskje en strike
nei tsien kear wurdt er skier en feal
op kont en knibbels al wat keal
sadat er snústrich liket
dan mei er promovearje nei
myn dwaan en litten troch de dei
thus ûnderweis, op strjitte
en jûns...kin ik him lizze litte
broek, broek, alledagenbroek,
as ik oan dy rûk
rûksto eigen, sa net hielendal fris
en ik wit datsto fan my bist

mar och, sa 'n broek wol altyd mear
dy sribbet nei de heechste ear.
dy wol in wurkbroek wêze
mei skurve streken, seagsel, fet
wêroan it wurk dat is ferset,
dúdlik is ôf te lêzen
dan sil er aanst wol skuord en skeind
komme oan syn eartfol ein
úteinliks wol dochts elke broek
it leafst: by Jopie Húsman op it doek...

cd: *Fan de souder op 'e flier* (1998)
tekst & muzyk: Bennie Huisman
uitvoering: Bennie Huisman, zang, accordeon
Carel van Leeuwen: contrabas

Zo 'n project begint met een idee. Dat werk ik daarna uit. Dat gaat ook over heel concrete dingen: wanneer en waar kan ik optreden. In de tour-vorm, reizend met fiets en kar, moet het niet te ver uit elkaar liggen. Omdat mijn voorstellingen de laatste jaren toenemend een literair karakter krijgen, ligt het voor de hand om bibliotheken te benaderen. Ik trad de afgelopen jaren al op in die van Heerenveen en Akkrum, beide via dezelfde initiatiefnemer. Ik stuur hem een mail: dit is mijn idee, hebben jullie interesse? Al snel komt het antwoord: wat in genereus aanbod. Dat heeft ook te maken met het feit dat het de bibliotheken geen geld kost. Althans niet voor mij: de toegang is gratis, na afloop gaat 'de pet' rond, alles deel van het spel. Ik ben blij met die reactie. Niet alleen omdat ik nu de eerste twee avonden heb ingevuld, maar omdat het met de publiciteit dan goed komt, daar

zit een professionele organisatie achter. Dat pakt niet helemaal uit zoals wij het ons voorstelden, maar de avonden zijn een feestje en de gastvrijheid van de bibliotheken geweldig.

Van alle werk rond het maken en uitvoeren van een voorstelling, is het genereren van publiciteit voor mij altijd het moeilijkst. Het maken van materiaal (affiches, flyers, persberichten), daar beleef ik plezier aan. Maar ik mis de vaardigheid tot netwerken. Ik ken nauwelijks mensen bij de media. En omgekeerd: de mensen die wisten wie ik ben en wat ik doe, die werken daar niet meer. Ik gebruik geen sociale media, geen Facebook, geen Insta, geen X, geen YouTube of Tik-Tok. (Ik zou eigenlijk ook van Whatsapp af moeten: Meta en consorten kunnen langzamerhand worden beschouwd als criminele organisaties.)

Die betrekkelijke onbekendheid - en de rol van digitalisering daar in - speelt ook een rol bij de verkoop van 'de wals', de nieuwe theatervoorstelling die ik speel met Tseard Nauta. In januari was de première. Mooie recensie, enthousiaste publieksreacties, ook bij de voorstellingen die we aansluitend speelden. Voor de première had ik - dat was ik zo gewend - aan zo 'n 40 potentiële 'uitkopers' een uitnodiging gestuurd. Dat zijn culturele commissies en programmeurs bij kleine en grote theaters. Daar kwam, op twee na, geen enkele reactie op. Na de première nog een mail, met de recensie, enz.. De theaters laten sowieso niets van zich horen. Dat komt ook omdat de professionele programmeurs nauwelijks meer achter hun scherm vandaan komen. Om te kiezen uit het overweldigende aanbod, dat - soms in 'voordeelpakketten' - naar hen toe komt, worden een aantal voorwaarden en kenmerken geformuleerd, zoals budget, variatie in verschillende disciplines, landelijke bekendheid, op TV geweest of niet, enz.

Het Fries speelt daarin een marginale rol, al wordt voor Tryater meestal wel een plekje vrij gehouden. Daarna moeten de algoritmes verder hun werk doen. Het zou wel eens kunnen zijn dat dit de banen zijn die als eerste overbodig worden, omdat A.I. zoiets evengoed, zo niet beter en in ieder geval goedkoper kan. Dat is jammer, omdat daarmee het persoonlijke, het dwarse, het niet-berekende risico uit het aanbod verdwijnt, voor zover dat nu al niet het geval is.

Vrijdag, 29 mei.

De eerste twee voorstellingen zitten er op. Wat ik vooraf had bedacht in, aan en rond de kar, dat werkt goed. De reacties zijn positief. Ik heb fiets en kar in Akkrum laten staan en ben de volgende dag weer vroeg bij de bibliotheek. Het begint al warm te worden.

Bestemming: Grou. Om daar een oude belofte in te lossen: spelen voor en bij 'omke Piet'. Dat is niet een echte oom, maar ik ken hem al uit een vorig, 'klassiek' leven. Onderwijzer met een mooie tenorstem, waarmee hij bij het Leeuwarder Bachkoor zong, ook solo's. Toen ik zelf koordirigent was heb ik hem een keer gevraagd voor de rol van evangelist en vertolker van aria 's bij de uitvoering van een Marcuspassion van Reinhard Kaiser, een tijdgenoot van Bach.

Later werd hij door een relatie 'omke Piet', al was er ook daar geen familieverwantschap. Nu is hij dementerend en woont in Friesmahiem. Zijn vrouw, 'tante Sjouk', woont op een paar honderd meter aan de andere kant van het Halbertsmaparkje. Als verjaardagscadeau had ik haar een keer beloofd om bij omke Piet te zingen en nu ga ik dat doen. We zullen er samen naar toe gaan.

Ik heb veel ervaring in het zingen in verpleeghuizen. Dat varieerde van een ochtend of middag, waarbij mensen in een grote zaal bij-elkaar werden gebracht voor mijn optreden, tot een vorm waarbij ik van huiskamer naar huiskamer ging en dan vaker en korter zong. Dat laatste heeft mijn voorkeur. We treffen omke Piet boven een puzzelboekje, met wat andere bewoners er omheen. Hij herkent mij niet, mijn naam lijkt hem niets te zeggen. Ik pak de accordeon uit en begin te zingen. Liedje na liedje. Oude liedjes. En het zijn vaak de wijsjes die de woorden terugroepen uit het aangetaste geheugen.

Als ik de melodie speel van *Im Prater blühn wieder die Bäume*, een lied van Robert Stolz, komen de woorden terug. Hij heeft niet allen Bach vertolkt, maar maakte ook deel uit van de zanggroep Cantare, die opera en operette zong, en daarbij scènes uitspeelde. Zijn tenor klinkt nog altijd mooi. Steeds meer mensen schuiven aan, ook van de verzorging. Friese liedjes - Wâldsang, Simmermoarn, it feintsje fan Menaam - het wordt meegezongen en geneuried. Even koffie tussendoor. We hebben een gesprek over de vraag of er straks nog mensen zijn die deze liedjes kennen. In de klassen op school wordt nauwelijks nog gezongen. Omke Piet volgt het gesprek, want plotseling zegt hij: 'mar dat kin ek wol wer feroarje...'

De ervaring in Friesmahiem is ook verbonden met waar de voorstelling over gaat. Een van de thema's is, dat liedjes geen losse entiteiten zijn, maar deel uitmaken van een groter verhaal. We zijn gewend geraakt aan een lied als 'product', dat ons even vermaakt, emotioneert, een herinnering oproept en dan weer plaats maakt voor het volgende lied. 'Arbeidsvitaminen'. Ik begin de voorstelling met een liedje dat reflecteert op een foto, die voor ieder zichtbaar deel uit maakt van het toneelbeeld van de voorstelling. Zie tekst, foto en toelichting hiernaast.

Dit liedje is afgeleid van een gedicht (*in ferske*) van Wibren Altena, die ook als voordrager furore maakte in de jaren '50. Het werd in 1948 gepubliceerd in *De Tsjerne*, een literair tijdschrift met redacteurs als Fedde Schurer en Anne Wadman.

[een oud liedje](#) (klik op de titel & luister)

een liedje van weemoed, golven en wind
zingt zacht in mijn hoofd en ik hoor
een wijsje van vroeger, ik was nog een kind
maar ik heb er geen woorden meer voor

een scheef hangend bootje, een krakende mast
het felwarme licht van de zon
een hand op het roer, mijn blik hecht zich vast
aan een huis op de horizon

grootvaders stem, de stem van een man
die graag over het water vertelt
een jongen krijgt daar z'n dromen van
misschien wordt hij schipper, of held

dat liedje over leven, dat alles belooft
komt iedere zomer weer
het wijsje zingt er zo vaak in mijn hoofd
maar de woorden, die ken ik niet meer

tekst & melodie: Bennie Huisman
de prachtige pianopartij is van Corinne Staal

Een foto uit begin jaren '50. De jongen met de krullen ben ik. Ik zit naast mijn opa (pake). Die is in 1889 geboren op een visaak en werkt als arbeider 'in het hout'. De boot is een door hemzelf gebouwde kleine BM. Niet veel later bouwt hij een grote kajuitschouw, waarmee we naar Grou of Terhorne varen.

Deze foto is genomen op het Nanneviid. Door mijn vader, voor in de kuip. Die is dan zo 'n 30 jaar oud. Als kostwinner van een gezin met 4 kinderen geeft hij muzieklessen en dirigeert koren en korpsen. Een onzeker inkomen. Maar hij koopt wel een fototoestel en een paar jaar later een nieuwe auto: een Renault Dauphine. Dat zit wat in de genen. Z'n moeder ('beppe') heeft in het voorhuis een manufacturenwinkel en koopt al eind jaren '50 een televisietoestel, om de kleinkinderen te lokken. Pake is sober, dat blijkt hier ook uit z'n kleren.

Mijn vader ziet er bij dit uitstapje heel anders uit. Op een foto later op dezelfde dag staan we alle drie. Pake heeft een flanelen hemd aangetrokken. Ik draag nog hetzelfde.

Maar mijn vader is helemaal in het wit: een scherp gestreken dunne lange broek, een mooi overhemd en bootschoenen. De linkerhand ligt artistiek op de opgetrokken linker knie, aan de vinger heeft hij een grote zegelring die hij z'n hele leven zal dragen.

Op een beschaduwde terras in Grou maak ik wat notities, kijk terug op de ochtend. De kar maakt zichtbaar reclame voor de zondagmiddagvoorstelling in Poppingawier. Hoe verder? Ik wil met de pont over naar De Burd, dan naar Sitebuorren en in de avond aankomen bij zoon, vrouw en kind, waar ik zaterdagavond speel. Maar het is heet en broeierig. Het rommelen van onweer in de verte maakt de oversteek door dat kale laagland ook niet aantrekkelijker. Ik zoek een koele plek onder een boom voor een dutje. Later op de middag laat ik mij ophalen. Fiets en kar stal ik bij 'tante Sjouk', die kan ik zondagochtend weer oppikken. Later in de auto giet het en horen en zien we een flinke onweersbui.

Op zondag is de atmosfeer weer rustig en 's avonds kan het in de tuin. 's Zondags sluit ik de tour af in Poppingawier, waar zich in de smalle Buorren een kleine Vermaning schuil houdt.

Het spel van de reizende voorstelling kon ik niet helemaal 'uitspelen' zoals ik het in mijn hoofd had. Ik merk, dat ik minder goed tegen hitte en felle zon kan dan 10 jaar eerder op mijn Berlijn-reizen. Maar de voorstellingen zelf, dat waren feestjes. Voor herhaling vatbaar.

Want als ik op het hele proces van idee, voorbereiding en uitvoering terug kijk, heeft het mij veel gegeven. Aankleding en rekvisieten zelf maken, dat heb ik altijd mooi gevonden om te doen. Bij gesubsidieerde theatervoorstellingen huurde ik daarvoor vakmensen in, die mijn ideeën vaak vertaalden in iets bijzonders. Maar ik heb altijd veel zelf gemaakt. Ook voor 'de wals'. Het is voor het proces even belangrijk als 'uitvinden' van een degelijke rode draad in een thema-programma.

Lietsjesman is een soort 'identiteit', waarmee ik kan spelen. Met als kenmerk: 'mijn liedjes én de verhalen waar ze hun bedding in hebben...' Maar rond die kern kan ik variëren met thema's, liedjes, verhalen en talen. Nu was het sub-thema: *droom & daad*. Maar het zou ook *de liefde* kunnen zijn. Of *de zee*.

Zo kan ik met wisselende sub-thema's andere voorstellingen maken. *Live*-voorstellingen. Zoekend. Improviserend. Met tekortkomingen. Met onhandigheden en beperkingen. Zoals in de meeste mensenlevens. Een ander antwoord heb ik niet op *A.I.*, brutaliteit, data-diefstal, schaamteloosheid en onmenselijkheid.

Po@dium is een persoonlijk digitaal magazine, sinds 2014
 Alle voorgaande Po@diums van 2025 en 2026: benniehuisman.nl
 Reacties? altijd welkom: huisman.bennie@gmail.com
 Op of uit de verstuurlijst? mail - of app: 06-29155260
 En doorsturen naar anderen? Graag